

Orjinal Makale

Türkiye psikiyatri hemşireleri profili çalışması: Akademik alan*

✉ Fahriye Ofraz,¹ ✉ Sevil Yılmaz,² ✉ Nur Elçin Boyacıoğlu,³ ✉ Özge Sukut,² ✉ Nareg Doğan⁴

¹Koç Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Psikiyatri ve Ruh Sağlığı Hemşireliği Bölümü, İstanbul

²İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği, İstanbul

³İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi, Gerontoloji Bölümü, İstanbul

⁴Bezmialem Vakıf Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul

Özet

Amaç: Ülkemizde, ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği insan gücünü yetiştiren öğretim elemanlarının sayısı ve niteliklerine ilişkin güncel veri bulunmamaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Türkiye’de ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği alanında görev yapmakta olan akademisyenlerin profilini ortaya koymaktır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı-kesitsel nitelikteki çalışmada veriler, Ocak–Mayıs 2018 tarihlerinde, dijital anket formu aracılığı ile toplanmıştır. İnternet erişimi olan 227 öğretim elemanı çalışmaya davet edilmiş olup, anketleri dolduran 177 kişi ile çalışma tamamlanmıştır. Anket formu, kişisel ve mesleki deneyime ilişkin 42 sorudan oluşmaktadır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların %5.6’sı profesör; %16.9’u doçent; %31.3’ü doktor öğretim üyesi, %14.6’sı öğretim ve %31.6’sı araştırma görevlisidir. Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği yüksek lisans mezunu olanların oranı %73.4 olup, bu alanda doktora yapmış olma oranı %55.4’dür. Katılımcıların %89.8’i tam zamanlı çalışmaktadır, %34.5’i 1-5 yıl arası akademik deneyime sahiptir ve %45.2’si ruh sağlığı alanı dışında da ders vermektedir. Katılımcıların %20.9’unun ruh sağlığı alanında klinik deneyimi olduğu, %12.4’ünün ise daha önce herhangi bir klinik alanda çalışmadığı bulunmuştur. Akademisyenlerin %34.5’i yurtdışında bir kurumda çalışma ya da gözlem yapmak için bulunmuş olup, %63.8’i yurt dışında kongreye katılmıştır. Yurt dışı kongreye katılım sayısı ortalaması 3.92’dir (max. 43).

Sonuç: Psikiyatri hemşireliği akademisyenlerinin yaklaşık olarak üçte birinin akademik deneyiminin başında olması ve yarısının doktora derecesine henüz sahip olmaması hedeflere ulaşmada risk yaratabilecek bir özellik olarak değerlendirilmiştir. Ruh sağlığı alanında klinik deneyimi olanların sayısının yüksek olması ise güçlü bir özelliktir.

Anahtar Sözcükler: Psikiyatri hemşireliği; ruh sağlığı; Türkiye.

Türkiye’de her yıl artan üniversite sayıları ile beraber hemşirelik bölümü sayısı da artmaktadır. 1990’lı yıllarda lisans düzeyinde hemşirelik eğitimi veren üniversite sayısı onlu rakamlar iken, 2018 yılında Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) bilgi sisteminde lisans düzeyinde hemşirelik eğitimi veren 135 bölüm olduğu görülmektedir.^[1,2] Ayrıca ulusal hemşirelik işgücü ihtiyacı nedeni ile bu bölümlere alınan öğrenci kontenjanları da yıllar içinde artmıştır. 2017 yılında yapılan Hemşirelik eğitimi çalıştayında,^[3] bu sorun, sayılarla ortaya konulmuş ve hem-

şirelik lisans öğrenci kontenjanlarının son iki yılda yaklaşık 6.2 kat, hemşire akademisyen sayısının ise sadece 1.5 kat arttığı belirtilmiştir.

Artan öğrenci sayısının eğitim ihtiyaçlarına yanıt verebilecek sayı ve nitelikte hemşirelik öğretim elemanı ihtiyacının bu bağlamda incelenip insan gücü planlamalarının yapılması, eğitim kalitesinin yüksek düzeyde sürdürülmesi açısından önem taşımaktadır. Toplumun sağlık parametrelerinde doğrudan etkisi olan hemşirelik hizmetlerinin kalitesinin sürdürü-

Konu hakkında bilinenler nedir?

- Türkiye’de hemşirelik lisans bölümlerindeki öğrenci sayısı son yıllarda önemli ölçüde artmış, ancak öğretim elemanı sayılarındaki artış bu sayılara cevap verecek düzeyde olmamıştır. Akademik kadroların sayı ve niteliklerinin belirlenmesi gelecek planlamaları açısından önemlidir. Psikiyatri Hemşireliği alanında, akademisyen kadroları açısından ülke genelinde yapılan kapsamlı bir çalışmanın olmadığı dikkati çekmektedir.

Bu yazının bilinenlere katkısı nedir?

- Psikiyatri hemşireliği alanında akademik kadro sayısının uluslararası standartlarda olmadığını ve kendi dersleri dışında dersleri yürütmek zorunda olduklarını; üçte birinin akademik deneyiminin başında olduğunu ve yarısının doktora derecesine henüz sahip olmadığını göstermektedir.
- Psikiyatri hemşireliği alanında görevli akademisyenlerin üçte birinin 21 yıl ve üzeri akademik deneyim süresi olduğu, neredeyse yarısının ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği doktora programından mezun olduğu, üçte birinin araştırma projesi yönettiği, çoğunluğun SSCI kapsamında bir yayını olduğunu saptanması güçlü yönlerini ortaya koymaktadır.
- Yabancı dilde okuma düzeylerinin yurtdışı bilimsel faaliyet katılımı ve yayın sayısı ile ilişkili olduğunu göstermiştir.

Uygulamaya katkısı nedir?

- Türkiye’de akademisyen profiline yönelik bir durum analizi mevcut değildir. Bu çalışmanın diğer hemşirelik alanlarına da örnek olabileceği; öğrenci kontenjanlarının planlanması ve akademik kadroların değerlendirilmesinde bir temel oluşturacağı düşünülmektedir. Ayrıca, çalışmanın sonuçları gelecekte yapılacak psikiyatri hemşireliği eğitim ve araştırmaları için gelişmeleri karşılaştırma açısından katkı sağlayacaktır.

lebilmesi hemşirelik eğitiminin kalitesi ile doğrudan ilişkilidir. Ayrıca tüm dünyada hızla değişen ve gelişen sağlık politikaları ve yeni hizmet alanlarına bağlı olarak hemşirelerden beklentilerin artması ile nitelikli ve özel alanlarda uzmanlaşmış hemşirelik hizmetine olan gereksinim de artmıştır.

Ülkemizde ruh sağlığı alanında olması beklenen ve hedeflenen düzenlemelerin çerçevesi Ulusal Ruh Sağlığı Politikası (2006) ve Ulusal Ruh Sağlığı Eylem Planı^[4] (URSEP-2011) ile belirlenmiştir. URSEP’de yer alan hedeflerden biri, ruh sağlığı alanında çalışan insan gücünün nitelik ve nicelik olarak artırılmasıdır. Ruh sağlığı alanında hizmet sunan insan gücünün önemli bir bölümünü hemşirelik personeli oluşturmaktadır ve URSEP’de psikiyatri hemşireliği yeni gelişen hemşirelik dalı olarak tanımlanmıştır. Türkiye’de bu alanda eğitim almış hemşire sayısının oldukça az olduğuna değinilerek uzmanlığın teşvik edilmesi gerektiği de raporda yer almıştır. Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından da 2017 yılında akademik personel yetiştirme konusunda doktora eğitimlerinde öncelikli alanlarından birisi olarak açıklanmıştır.^[3-5]

Ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği, Uluslararası Psikiyatri Hemşireleri Topluluğu (International Society of Psychiatric-Mental Health Nurses-ISPAN) tarafından, hemşirelik bakım bilgisi yanında nörobilim ve psikofarmakoloji bilgilerini hastanın etkili ve güvenli tedavi almasını sağlamak, ruh sağlığını korumak ve geliştirmek için kullanan, hemşirelik anabilim dallarından biri şeklinde tanımlanmıştır.^[6-8] Amerikan Hemşireler Birliği de (American Nurses Association-ANA) ruh sağlığı ve psikiyatri hemşiresini, “kendiliği terapötik amaçlı olarak kullanan, hemşirelik rollerini psikososyal ve nörobiyolojik kuramlara, araştırma bulgularına dayalı olarak icra eden ruh sağlığı profesyoneli” ola-

rak açıklar.^[6,9] Ülkemizde “psikiyatri hemşiresi” unvanı hemşirelik lisans eğitiminden sonra, Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği alanında lisansüstü eğitimleri tamamlandığında kazanılmaktadır.^[5,10] Lisansüstü derecelere sahip olan bu kişilerin çoğunluğu, ülkemizde akademik alanda görev yapmaktadır.

Nitelikli profesyonelleri yetiştirebilmenin ön koşulu, nitelikli akademik kadroların varlığıdır. Akademik kadrolar, sadece temel mesleki eğitimin sürdürülmesinin değil yeni akademik kadroların yetişmesi ve ülkenin bilim ve teknolojisinin gelişmesinin de ana kaynağını oluşturmaktadır. Üniversitelerin temel ögesini oluşturan akademisyenler/öğretim elemanları hem bilginin araştırılması, uygulanması, öğretilmesi ve yayılmasında hem de nitelikli akademik insan gücünün yetiştirilmesinde önemli roller üstlenmektedirler.^[11] Bu bağlamda hemşirelik eğitimcilerinin ve eğitim kurumlarının sorumlulukları da gerekli yeterliliklere sahip mezunlar vermek; çeşitli alanlarda yetkin ve etik hemşirelik bakımı sunulmasını sağlamak; esnek ve erişilebilir formatta hemşirelik eğitim programları hazırlamak olarak sıralanmaktadır.^[12]

Türkiye’de psikiyatri hemşireliğinde bilim dalı olarak akademik çalışmalar 1960’lı yıllarda başlamış olup, bu alanda ilk doçentlik unvanı 1972’de alınmıştır.^[13] O günden bugüne hemşirelikte lisans eğitimi veren üniversitelerin sayısındaki artışla beraber lisansüstü eğitim programları da artmış ve bu eğitimleri yürütecek akademik kadroların sayı ve nitelikleri tartışılır hale gelmiştir. Ancak bu kapsamda yapılan çalışmalar incelendiğinde, üniversitelerde görev yapan öğretim elemanları ile ilgili sınırlı sayıda araştırma bulunduğu görülmüştür. Bu çalışmaların, öğretim elemanlarının sosyo-demografik ve ders özellikleri, performansla ilişkisi,^[14] öğretim üyeleri ve araştırma görevlileri profili,^[12,15] yabancı dil kullanımları,^[16] bilimsel çalışmaları ve bu alandaki sorunları,^[17-19] yaşadıkları sorunlar, çalışma yaşamına yönelik tutumları,^[20] iş doyumları,^[21-24] yüksek lisans ve doktora tezlerinin niteliği ve yayın olma durumları,^[19,25-27] araştırma yapmada yaşadıkları güçlükler ve engeller^[19] gibi konular üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. İnsan gücü planlamasını yapmayı sağlayacak kapsamda çalışmaların çok az olduğu dikkat çekmiştir.

Bir alanda çalışan öğretim elemanlarının sayı ve niteliklerinin bilinmesi, eğitimin şekillendirilmesi ve kaliteli bir şekilde sürdürülebilmesi yanında bilimsel bilginin gelişimi için de önemli bir konudur. Hedeflere ulaşmayı sağlayacak kaynakların etkili ve verimli kullanılabilmesi ancak insan gücü planlaması ile sağlanabilir. İnsan gücü planları, mevcut istihdam sorunlarının yanı sıra, gelecekteki insan kaynağı ihtiyaçlarını tahmin etmeyi ve bu ihtiyaçları temin etmenin yollarını tanımlamayı içerir. Başka bir deyişle, planlamanın yapılabilmesi için öncelikle mevcut iş gücünün sayısal ve niteliksel özelliklerini anlamak önemli bir adımdır. Gelecekteki insan ve işgücü planlaması ve gelecekteki hizmetler, çalışan personelin mevcut sayısı ve nitelikleri hakkında doğru ve bilimsel verilere dayanan bilgilerle şekillendirilebilir.^[28-31]

“Psikiyatri Hemşireliği”, YÖK tarafından öncelikli alanlardan biri olarak açıklanmasına rağmen, akademisyen kadroları açısın-

dan ülke genelinde yapılan kapsamlı bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. Bu çalışma birey ve topluma sunulan psikiyatri hemşireliği alanında bilgi üretimi ve hizmetlerinin kalitesinin artırılmasını sağlayacak olan insan gücünü yetiştiren akademisyenlerin niteliklerini ortaya koymayı ve gelecek planlamalarında stratejilerin geliştirilmesine katkı vermeyi hedeflemektedir. Elde edilen veriler, eğitim ve yönetim politikaları geliştirme ve ruh sağlığı alanında bakım kalitesini sürdürme açısından önemli bir kaynak oluşturacaktır. Bu bağlamda araştırmacının amacı, Türkiye’de ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği alanında görev yapmakta olan akademisyenlerin profilini ortaya koymaktır.

Araştırmanın alt hedefleri:

- Psikiyatri hemşireliği alanında çalışan akademisyenlerin bazı demografik ve mesleki eğitim ve deneyim ile ilgili özelliklerin tanımlanması,
- Psikiyatri hemşireliği alanında çalışan akademisyenlerin eğitimsel ve bilimsel faaliyetlerle ilgili özelliklerin tanımlanması.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Tipi

Tanımlayıcı-kesitsel niteliktedir.

Evren ve Örneklem

Araştırma evreni, 2018 Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) kılavuzunda yer alan hemşirelik lisans eğitimi veren Bölümler ve YÖK’ün internet sayfasındaki üniversiteler incelemeye alınmıştır.

YÖK istatistiklerinde (2018) 135 üniversitede hemşirelik bölümü olduğu görülmektedir. Bunlardan 68 Devlet üniversitesinde Hemşirelik veya Sağlık Bilimleri Fakültelerinde Ruh Sağlığı ve/veya Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dallarında akademik kadrolarda 213 akademik çalışan olduğu; 25 Vakıf Üniversitesinde ise tam sayılara resmi yollarla ulaşamamakla beraber yaklaşık 20 akademisyen olduğu hesaplanmıştır.^[2]

Çalışmada örneklem seçme yoluna gidilmemiştir. Araştırma tarihlerinde YÖK listesinde yer alan devlet ve vakıf üniversitelerinin kadrolarında psikiyatri hemşireliği alanında tüm akademik kadrolarda olan ve ayrıca ders ücretli çalışan ya da başka fakültelerde görevli öğretim elemanlarına da ulaşılmaya çalışılmıştır. Toplamda internet erişimi olan 227 öğretim elemanı (tam ya da yarı zamanlı, ders ücretli) çalışmaya katılmaya davet edilmiştir. Sonuç olarak, çalışmanın örneklemini Ocak-Mayıs 2018 tarihleri arasında gönderilen dijital anketi dolduran 177 (yanıt oranı %75.9) kişi oluşturmuştur. Bu çalışmada dışlama kriteri bulunmamaktadır.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada kullanılan dijital anket formu, araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulmuştur.^[20,32,33] Form; üç ana bölümden ve toplam 42 sorudan oluşmaktadır. Birinci bölümde, akademisyenlerin sosyo-demografik (yaş, ünvan, mezun olunan yüksek lisans/doktora programı vb.) özellikleri;

ikinci bölümde, çalışma deneyimi (çalışma yılı, çalıştığı kurumda ders yürütme yetki ve saati vb.) ve üçüncü bölümde yabancı dil ve yurtdışı/yurtiçi tanınırlık (yabancı dil bilgi düzeyi, indeksli yayın sayısı, proje sayısı vb.) ile ilgili özelliklerine ilişkin sorular yer almaktadır. Hazırlanan anket formu çalışma öncesinde 5 uzmana gönderilmiş ve uzman görüşleri doğrultusunda ankette gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Veri Toplama Süreci

Üniversitelerin ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği alanında çalışan tüm akademisyenlerin bağlı oldukları kurumlara internet üzerinden ulaşılmış, bireylerin e-mail adreslerine dijital anket formunun bağlantı adresi gönderilerek araştırmaya katılmaya davet edilmişlerdir. Ayrıca, evrenin tamamına ulaşabilmek için üniversitelerin hemşirelik bölüm başkanlıklarına/fakülte dekanlıklarına dijital anket formunun bağlantı adresi gönderilerek bölümlerinde katılmak isteyen akademisyenlere iletilmesi istenmiştir. Dijital ortamda hazırlanan anket formunun ilk bölümünde çalışmanın amacı hakkında açıklama yapılmış, kimlik bilgileri istenmeden dijital ortamda onamları alınmıştır. Katılımcılar, onamları alındıktan sonra soruları görebilmişlerdir. Katılımcılar soruları cevaplarken ankette ayrılmaya hakkına sahip olduğu açıklamada bilgi olarak verilmiştir. Dijital ortamda cevaplanan yanıtlar daha sonra SPSS programına aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler SPSS 26 programında değerlendirilmiştir. Tanımlayıcı veriler frekans, yüzdeler, aritmetik ortalama ile gösterilmiş, karşılaştırmalarda parametrik test olan Ki-kare testi, Pearson korelasyon analizi ve Tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Etik Boyut

Çalışma için etik onay alınmıştır (Koç Üniversitesi; No: 2017.150. IRB3.076). Çalışma Helsinki Deklarasyonu Prensipleri’ne uygun şekilde gerçekleştirilmiş olup anketin başlangıcında dijital ortamda katılımcılardan katılmayı kabul etme onayı alınmıştır. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan akademisyenler anketleri doldurmuştur.

Sınırlılıklar

Araştırma evreni YÖK sayfası ve ÖSYM kılavuzunda yer alan okullar taranarak belirlenmiştir. Araştırmanın yürütüldüğü süre içinde açılmış olan yeni üniversiteler ve WEB sayfalarında psikiyatri hemşireliği olarak belirtilmeyen bölümlerde bölüm başkanlarından yardım istenmiş ve onların bildirdiği bireyler araştırmaya dâhil edilmiştir.

Bulgular

Katılımcıların yaş ortalaması 37.71±8.71’dir (Min 23–Max 66) ve çoğunluğu kadındır. Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği yüksek lisans mezunu olanların oranı %73.4 olup, bu alanda

doktora yapmış olanların oranı %55.4'dür. Akademik unvanları açısından katılımcıların %5.6'sı profesör; %16.9'u doçent; %31.3'ü doktor öğretim üyesi, %14.7'si öğretim ve %31.6'sı araştırma görevlisidir. Araştırmaya katılan akademisyenlerin %52'si Sağlık Bilimleri Fakültesinde, %29.4'ü Hemşirelik Fakültesinde, %12.4'ü Hemşirelik ve/veya Sağlık Yüksek Okullarında çalışmaktadır (Tablo 1).

Geçmiş deneyimleri sorulduğunda katılımcıların %20.9'unun ruh sağlığı alanında çalışma deneyimi olduğu, %66.6'sının ruh sağlığı alanı dışında çalışma deneyimine sahip olduğu, %12.4'ünün ise daha önce herhangi bir klinik alanda çalışmadığı görülmüştür (Tablo 1). Öğretim üyesi kadrosunda olanların %84.2'sinin, öğretim elemanlarının %91.4'ünün akademisyen olmadan önce klinik çalışma deneyimi olduğu görülmüştür. Öğretim üyelerinin %27.4'ünün; öğretim elemanlarının %13.4'ünün psikiyatri birimlerinde çalışma deneyimi

vardır. Gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($X^2=8.931$; $p=0.011$; Tablo 2).

Tablo 3'de katılımcıların akademik çalışma deneyimi ile ilgili özellikleri gösterilmiştir. Çalışma deneyimi incelendiğinde katılımcıların %37.3'ünün bir ay-beş yıl arası akademik deneyimi olduğu, %89.8'inin tam zamanlı çalıştığı bulundu (Tablo 3). Katılımcıların %44.1'inin akademik çalışma deneyimi 11 yıl ve üstüdür. 21 yıl ve üzerindeki %52'si doçent ve %28'i profesördür (Tablo 4). Kurumlardaki lisansüstü programlar incelendiğinde; katılımcıların %22'si çalıştığı kurumda yüksek lisans; %44.6'sı doktora eğitimi olmadığını; %37.9'u da lisansüstü programlarda eğitimci olarak görev almadığını belirtti. Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği dışında ders verenlerin oranının %49.2 olduğu bulundu (Tablo 3).

Tablo 5'de akademisyenlerin yabancı dil bilgisi ve yurtdışı/yurtiçi tanınırlıklarının dağılımı gösterilmiştir. Akademisyen-

Tablo 1. Akademisyenlerin sosyo-demografik ve eğitim özellikleri (n=177)

	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart sapma
Yaş	23	66	37.71	8.71
	n		%	
Cinsiyet				
Kadın	171			96.6
Erkek	6			3.4
Mezun olduğu yüksek lisans eğitim programı				
Ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği	130			73.4
Hemşirelikte yönetim	36			20.3
Diğer (çocuk, iç hast., hem. esasları, kadın sağ. ve hast., halk sağ. anatomi, öğretim, ebellek, sosyal psikiyatri)	11			6.3
Mezun olduğu doktora programı				
Ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği	98			55.4
Hemşirelikte doktora programı	16			9.0
Doktora mezunu değil	61			34.5
Diğer*	2			1.2
Ünvan				
Profesör	10			5.6
Doçent	30			16.9
Doktor öğretim üyesi	55			31.1
Öğretim görevlisi/Dr.	26			14.7
Araştırma görevlisi/okutman	56			31.6
Çalıştığı kurum				
Hemşirelik fakültesi	52			29.4
Sağlık bilimleri fakültesi	92			52.0
Hemşirelik yüksekokulu	6			3.4
Sağlık yüksekokulu	16			9.0
Diğer (SMYO, sağ. bilimleri enstitüsü, tıp fakültesi hast.)	11			6.2
Geçmiş çalışma deneyimi				
Klinik alanda çalışma deneyimi olmayan	22			12.4
Ruh sağlığı alanında çalışma deneyimi olan	37			20.9
Ruh sağlığı alanı dışında çalışma deneyimi olan	118			66.6

*Tezsiz/İkinci Öğretim/Birden fazla program.

Tablo 2. Katılımcıların akademik pozisyonlarına göre klinik alanda çalışma deneyiminin karşılaştırılması (n=177)

Ünvan/klinik deneyim		Öğretim elemanı		Öğretim üyesi		X ²	p
		n	%	n	%		
Klinik deneyime sahip olma	Klinik alanda çalışma deneyimi olmayan	7	8.5	15	15.8	8.931	0.011
	Ruh sağlığı alanında çalışma deneyimi olan	11	13.4	26	27.4		
	Ruh sağlığı alanı dışında çalışma deneyimi olan	64	78.0	54	56.8		

X²: Ki-kare.**Tablo 3. Katılımcıların akademik çalışma deneyimi ile ilgili özellikleri (n=177)**

	n	%
Akademik alanda çalışma yılı		
Bir ay-5 yıl	66	37.3
6-10 yıl	33	18.6
11-15 yıl	24	13.6
16-20 yıl	29	16.4
21 yıl ve üzeri	25	14.1
Çalışma durumu		
Tam zamanlı	159	89.8
Tam zamanlı ve/veya ders saat ücretli	16	9.6
Bağlı olduğu kurumda yüksek lisans programı eğitimi		
Yüksek lisans eğitimi yok	39	22.0
Var (ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği)	48	27.1
Var (hemşirelikte yüksek lisans programı)	59	33.3
*Diğer	31	17.8
Bağlı olduğu kurumda doktora programı eğitimi		
Doktora eğitimi yok	79	44.6
Ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği	46	26.0
Hemşirelikte doktora programı	45	25.4
*Diğer	7	4.0
Lisans üstü programda eğitimci olarak görev alma		
Eğitim programı yok	35	19.8
Görev almama	67	37.9
Sadece yüksek lisans programında görev alma	35	19.8
Sadece doktora programında görev alma	4	2.3
Hem yüksek lisans hem doktora görev alma	33	18.6
Diğer programlarda görev alma (ebelik ve hemşirelik dışı)	3	1.7
Ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği dışında ders verme		
Evet	87	49.2
Hayır	90	50.8

*Tezsiz/İkinci Öğretim/Birden fazla program.

lerin yabancı dil düzeyleri incelendiğinde; %22'si konuşmasının, %39'u yazmasının; %63.3'ü ise okumasının iyi düzeyde olduğunu belirtti. Katılımcıların %34.5'i çeşitli amaçlarla (ders alma, ders verme, proje) yurt dışında bir kurumda bulunduğunu; %63.3'ü yurt dışında kongreye katıldığını ifade etti. Yurt dışında kongreye katılanların katılım ortalaması 3.92±5.31 (Min. 1–Max. 43; Medyan:2) olarak bulundu. Yayınlar incelendiğinde % 64'ünün Social Sciences Citation Index/Science Citation Index-Expanded (SSCI/SCI-E) kapsamında bir yayını olduğu; yayın sayısı ortalamasının 5.85±5.25 (Min. 1–Max. 22, Medyan:5) olduğu görüldü. Ayrıca, bir projenin yürütücüsü olma oranı %29.9 ve projeler kapsamında araştırmacı olma oranı ise %44.6 olarak belirlendi (Tablo 5).

Tablo 6'da akademik ünvan ile SSCI/SCI-E kapsamındaki yayınlar ve yurtdışı kongre katılım sayıları ve karşılaştırması görülmektedir. Araştırmaya katılanların ünvanlarına göre yayın sayılarına ve yurtdışı kongrelere katılım sayılarına bakıldığında profesörlüğe doğru gidildikçe yayın sayısının arttığı görülmektedir (p<0.01). Doçent ve profesörlerin yayın ortalaması 10 ve üzeridir. Gruplar, öğretim üyesi ve öğretim elemanı diye ikiye ayrıldığında öğretim üyelerinin yayın ortalaması ile öğretim elemanları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Yabancı dilde okuma durumu ve kongre katılımı ve yayın sayıları tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmış olup, analiz sonucuna göre yabancı dilde okuma durumu ile kongre katılımı (F=3.63–p=0.015) ve yayın sayısı (F=3.25–p=0.042) arasında fark görülmüştür (Tablo 6).

Yayın sayıları (F=1.207; p=0.312) ve kongre katılımı (F=0.909; p=0.462) açısından çalışılan kurumlar arasında (HF, SBF, HYO vb.) fark yoktur. Akademisyen olarak çalışma süresi ortalaması ile yayın sayısı ortalaması arasında orta düzeyde pozitif korelasyon (r=0.48; p<0.01); kongre katılımı ortalaması ile zayıf pozitif korelasyon (r=0.24; p=0.010) saptanmıştır.

Tablo 7'de katılımcıların üniversitedeki akademik pozisyonu ile yüksek lisans ve doktora programında görevli olma durumunun karşılaştırma sonuçları gösterilmiştir. Bu tabloda doktor öğretim üyesi kadrosunda olanların %32.7'sinin ve Doçent kadrosunda olanların %20'sinin Yüksek Lisans/Doktora programında görev almadığı görülmektedir. Öğretim üyesi olup lisansüstünde görev almayanların oranı %24'dür ve öğretim

Tablo 4. Katılımcıların ünvanlarına göre çalışma süreleri dağılımı (n=177)

Ünvan/çalışma süresi	Arş. Gör/ Oktutman		Dr.		Öğr. Gör.		Dr. Öğr. Üyesi		Doçent		Profesör		
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Çalışma süresi	1-5 yıl	44	66.7	1	1.5	12	18.2	9	13.6	0	0	0	0
	6-10 yıl	9	27.3	6	18.2	3	9.1	12	36.4	3	9.1	0	0
	11-15 yıl	0	0	2	8.3	0	0	18	75.0	3	12.5	1	4.2
	16-20 yıl	0	0	1	3.4	3	10.3	12	41.4	11	37.9	2	6.9
	21 yıl ve üzeri	0	0	0	0	1	4.0	4	16.0	13	52.0	7	28.0

*Satır yüzdesi alınmıştır.

Tablo 5. Akademisyenlerin yabancı dil bilgisi ile yurtdışı/yurtiçi tanınırlıkları (n=177)

	n	%
Yabancı dil konuşma düzeyi		
Çok iyi	5	2.8
İyi	39	22.0
Orta	106	59.9
Kötü	25	14.1
Yabancı dil yazma düzeyi		
Çok iyi	6	3.4
İyi	69	39.0
Orta	80	45.2
Kötü	21	11.9
Yabancı dil okuma düzeyi		
Çok iyi	25	14.1
İyi	112	63.3
Orta	37	20.9
Kötü	2	1.1
Yurt Dışı Eğitim Programına Katılma (Ders alma ve verme, ERASMUS, projede çalışma)		
Evet	61	34.5
Hayır	116	65.6
Yurt dışı kongre katılımı (Min: 1-Max: 43; Ort: 3.92±5.31)		
Evet	112	63.3
Hayır	65	36.7
SSCI/SSCI-E kapsamında yayın yapma (Min: 1-Max: 22; Ort: 5.85±5.25)		
Evet	114	64.4
Hayır	63	35.6
*Proje yürütücüsü olma		
Evet	53	29.9
Hayır	124	71.1
*Proje araştırmacısı olma		
Evet	79	44.6
Hayır	98	55.4

*Avrupa birliği, TÜBİTAK, Kalınma Ajansı, BAP ve Belediye Destekli Bir Proje.

elemanlarından %4.1'inin bu programlarda görev aldığı görülmektedir. İki grup arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.001$).

Tartışma

Ülkemizde üniversitelerin bilimsel çalışmalarının niteliği ve sayılarının artırılması ve nitelikli akademik insan gücü yetiştirilmesi için her alanda mevcut kadrolar hakkında bir veri tabanı oluşturulması, hem eğitim hem de bilimsel gelişme boyutuyla stratejik planlamalar yapabilmeyen ön koşuludur. Bu bağlamda bu çalışmada YÖK'e bağlı devlet ve vakıf üniversitelerinde görev yapmakta olan ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği akademisyenlerinin demografik ve akademik özellikleri incelenmiştir.

Araştırmaya katılan psikiyatri hemşireliği alanı akademisyenlerinin çoğu kadın olup, yaş ortalaması 37.7 (Min. 23-Max. 66) olarak bulunmuştur. Türkiye'de akademik çalışmalar lisans sonrasında başlamakta ve çoğunlukla emekliliğe kadar sürmektedir. Lisans eğitimi üzerine yüksek lisans (Min. 2 yıl) ve doktora (Min. 4 yıl) eğitimleri tamamlanmadan öğretim üyesi kadrosunda yer alınamaz ve bir akademisyenin doçentliğe başvurabildiği yıllar genellikle 30'lu yaşların ikinci yarısıdır. Bu bağlamda psikiyatri hemşireliği alanı akademisyenlerinin yaş ortalamasının 37 olması grubun normal sürelerinde süreci takip ettiğini göstermektedir. Öğretim elemanlarının çoğunluğu kadın olmakla beraber erkeklerin lisans eğitimi alınmasının ve sağlık memurlarının hemşirelik kadrolarına alınmasının 2007'de başladığı düşünüldüğünde erkek öğretim elemanı sayısının az olması anlaşılır bir durumdur. Akademisyenlerle yapılan çalışmalarda sosyo-demografik özellikler ile karşılaştırıldığında bulguların benzerlik gösterdiği görülmektedir.^[1,12,19,34]

Türkiye'de 135 hemşirelik lisans bölümü için hemşireliğin temel doçentlik alanlarından biri olan psikiyatri hemşireliğinde sadece 18 profesör, 30 doçent ve 72 doktor öğretim üyesi bulunmaktadır.^[2] Bu sayılar hem oldukça azdır hem de ülke genelinde eşit dağılım göstermemektedir. Tüm bu olumsuzluklar (yüksek öğrenci sayıları ve aşırı iş yükü) bu alana yönelik ilginin ve motivasyonun azalması riskini ortaya çıkarabilir.

Tablo 6. Akademik unvan ve yabancı dilde okuma yeterliliği ile SSCI/SSCI-E kapsamındaki yayın ve yurtdışı kongre katılım sayılarının karşılaştırması (n=177)

	SSCI/SSCI-E kapsamındaki yayın sayısı		Yurtdışı kongre katılım sayısı	
	Ort.	SS	Ort.	SS
Unvan				
Arş. Gör./Okutman	1.80	1.61	1.57	0.81
Dr.	4.00	3.39	3.75	2.86
Öğretim Görevlisi	2.37	2.55	1.40	0.54
Dr. Öğretim Üyesi	3.57	2.37	3.32	3.53
Doçent	10.79	5.21	4.89	4.89
Profesör	12.22	5.35	10.55	12.63
	F=25.58	p=0.001	F=4.957	p=0.001
Yabancı dilde okuma yeterliliği				
Çok iyi	7.15	5.93	7.21	9.25
İyi	6.22	5.06	3.59	4.17
Orta	3.30	4.63	2.1	1.25
	F=3.25	p=0.042	F=3.63	p=0.015
Pozisyon				
Öğretim elemanı	2.35	2.32	2.05	1.75
Öğretim üyesi	7.03	5.44	4.74	6.05
	F=-6.30	p=0.001	F=6.42	p=0.013

F: One-Way Anova (tek yönlü varyans analizi).

Tablo 7. Akademik unvan ve yabancı dilde okuma yeterliliği ile SSCI/SSCI-E kapsamındaki yayın ve yurtdışı kongre katılım sayılarının karşılaştırması (n=177)

Yüksek lisans ve doktora programında görevli olma	Evet		Hayır		Toplam**	
	n	%	n	%	n	%
Ünvan/Pozisyon						
Arş. Gör./Okutman	0	0	53	100	53	29.9
Dr.	0	0	10	9.5	10	5.6
Öğretim Görevlisi	2	10.5	17	89.5	19	10.7
Dr. Öğretim Üyesi	37	67.3	18	32.7	55	31.3
Doçent	24	80	6	20	30	16.9
Profesör	9	90	1	10	10	5.6
Toplam	72	40.6	105	59.4	177	100
					X²	p
Öğretim elemanı*	3	4.1	79	95.9	86.766	0.001
Öğretim üyesi	69	76.0	26	24.0		

X²: Ki-kare. *Doktor, öğretim görevlisi, araştırma görevlisi ve okutman ** kolon yüzdesi.

Türkiye’de 2017–2018 öğretim yılında toplam kayıtlı lisans hemşirelik öğrenci sayısı 71.538 iken, öğretim elemanı sayısı 2316’dır.^[2] Bu durumda hemşirelik lisans eğitiminde öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı yaklaşık olarak 31 görünmektedir. Belirtilen bu sayının en az yarısı henüz öğretim üyesi değildir. Hemşirelik Lisans Eğitimi Çalıştayı raporunda (2017)

öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı ise 113 olarak bildirilmiştir.^[3] Bu sayılar psikiyatri hemşireliği açısından değerlendirildiğinde her öğretim elemanı için yaklaşık olarak 323; öğretim üyesi için ise 650 öğrencidir. Güncel sayılar DSÖ’nün 2020 hemşirelik eğitimi için belirlediği akademisyen-öğrenci oranı alt limitinin (1:10) çok üstünde sayılarla eğitimin yürütül-

düğüne işaret etmektedir.^[35,36] Ayrıca aynı akademik kadrodan, lisans eğitime ek olarak lisansüstü programları yürütmesinin beklendiği de unutulmamalıdır. Hemşirelik Lisans Eğitimi Çalıştayı verilerine göre hemşirelik lisansüstü programlarında 6.157 yüksek lisans ve 1.359 doktora öğrencisi bulunmaktadır.^[3,37,38] Bu bağlamda, bu çalışmanın verileri Çalıştay^[3] sonuç raporunda belirtilen "kontenjan artışlarının eğitici sayısı, lisansüstü öğrenci sayısı ve araştırma yükü dikkate alınarak planlanması; eğitici/öğrenci oranları dünya standartlarına uygun olması" öneriler için destek veri sağlamaktadır.

Ülkemizde hemşirelik eğitimi, süre ve içerik açısından Avrupa Birliği'ne uyumlu olacak şekilde, lisans eğitimi için toplam 4600 saatlik eğitimin en az yarısı uygulama alanlarında olacak şekilde düzenlenmiştir.^[39] Bu nedenle, hemşirelik eğitiminde eğitici ihtiyacını belirlerken uygulama için gerekli olan eğitici sayılarının da göz önüne alınması gerekmektedir. Hemşirelikte uygulama diğer meslek alanlarından farklı şekilde genellikle tam gün (8 saat) esaslı ile uygulanmakta ve uygulama sorumluluğu olan öğretim elemanı tüm gün uygulama sahasında öğrenci ile kalmaktadır. Bu durum öğretim elemanlarının iş yükünü artırmakta ve bilimsel çalışmaların yapılması için zaman ayrılmasını zorlaştırmaktadır.

Bu araştırmaya katılan akademisyenlerin yarısı Sağlık Bilimleri Fakültesinde, diğer çoğunluğu ise Hemşirelik Fakültesinde çalışmaktadır. Ülkemizde hemşirelik lisans eğitimi her ne kadar beş farklı yapıda/ isimde (Hemşirelik Fakültesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Yüksekokulu, Sağlık Yüksekokulu, Sağlık Bilimleri Yüksekokulu) yürütülse de, Hemşirelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (HUÇEP) Komisyonunun önerileri, YÖK'ün yayınladığı ilkeler ve "Avrupa Birliği Kriterleri" çerçevesinde minimum standartların sağlanmasına dikkat edilmektedir. Ancak Anabilim dalı yapısı kurulmamış bölümlerde bilim dalında genellikle daha az sayıda öğretim elemanı olduğundan iş yükü daha fazladır ve ders verme ağırlıklı olmaktadır.^[30,36,40]

Çalışmaya katılan akademisyenlerin %55.4'ü psikiyatri hemşireliğine özelleşmiş doktora programından mezundur. Grubun yarıdan fazlasının kendi alanlarında uzmanlaşmış olması sevindirici bir durumdur. Özkütük ve ark.nın^[38] (2018) çalışmasında hemşirelikteki öğretim elemanlarının %6'sının hemşirelik mesleğinden olmadığı bildirilmiştir. Bu çalışmaya katılan öğretim elemanlarının henüz doktora eğitimlerini tamamlamamış olanların oranı %34.5'tir. Koçak ve ark.^[33] (2017) da ebelik alanında yaptığı çalışmada öğretim elemanlarının üçte birinin doktorasının olmadığını belirtmiştir. Darawad ve ark.^[19] (2018) hemşire akademisyenler ile yaptıkları çalışmada akademisyenlerin %41.9'unun yüksek lisans derecesine, %27.4'ünün doktora derecesine ve %21'inin lisans derecesine sahip olduğunu tespit etmişlerdir.

Türkiye'de hemşirelikte akademisyenlik öncesi çalışma deneyimi önemsenen bir konudur ve bu çalışmaya katılan öğretim elemanlarının sadece %12.4'ünün daha öncesinde klinik alanda çalışma deneyimi olmadığı görülmüştür. Çalışma deneyimi olanların %39'unun psikiyatri ile ilgili alanlarda çalışma deneyimi olmuştur. DSÖ,"Hemşirelik ve Ebelik için Temel Eğitim

Standartları" raporunda benimsenen temel ilkelerden biri, dersi verecek eğitmenlerin dersin uzmanı olması ve en az iki yıl ilgili alanda çalışmış olmasıdır. Bu bağlamda öğretim elemanlarının %20.9'unun psikiyatri alanıyla ilgili ve %66.6'sının da diğer klinik alanlarda çalışma deneyimi olması, nitelikli eğitim açısından güçlü yönlerimizden biri olarak görülebilir.^[30,36]

Katılımcıların akademik çalışma deneyimi ile ilgili bulgulara bakıldığında üçte birinden fazlasının akademik yaşamlarının başlangıcında (bir ay-5 yıl arası) oldukları görülmüştür. Bu grubun büyük çoğunluğunun akademik eğitimlerine de devam etmekte olan (Yüksek lisans, doktora) araştırma görevlileri olduğu düşünülebilir. Dikkat çeken diğer bir bulgu da profesör ve doçent kadrolarında bulunan akademisyenlerin çoğunluğunun 16 yıl üzerinde çalışma yılına sahip olmasıdır. Bu durum ülkemizdeki çalışma yılı ortalamaları düşünüldüğünde gelecekte daha büyük açıklar oluşmaması için, psikiyatri hemşireliği alanında akademisyen yetiştirmeye önem verilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Akademisyenlerin büyük çoğunluğu tam zamanlı çalışmaktadır. Psikiyatri hemşireliği akademisyenlerinin yarıya yakınının ruh sağlığı alanı dışında da ders vermesi, hemşirelikte psikiyatri hemşireliği dışındaki alanlarda da öğretim elemanı ihtiyacının olduğunu göstermektedir. Sağlık alanında uzmanlaşmanın giderek önem kazandığı çağımızda alan dışı eğitimcilerden ders alınması eğitimin kalitesi yanında, ileride sunulacak sağlık hizmetini ve toplumun sağlığını olumsuz etkileyebilecektir.

Araştırmalar sonucunda elde edilen verilerin raporlanarak, akademik ve bilimsel dergilerde yayınlanması ve/veya kongre, sempozyum gibi kanallar aracılığı ile duyurulması bilginin ulaşılabilirliği ve kullanılması açısından son derece önemlidir ve akademisyenlerden beklenen başlıca faaliyetlerdir.^[25] Bu bağlamda, bu araştırmaya katılan akademisyenlerin %64'ünün SSCI/SCI-E kapsamında en az bir yayınının olduğu görülmüştür. Doçent ve profesörlerin yayın ortalaması 10 ve üzeridir. Bu ortalamalar Kuzu-Kurban ve Ulusoy'un^[41] (2008) öğretim üyelerinin yayınlarını incelediği çalışmada belirttiği rakamlardan yüksektir. Öğretim üyelerinin yayın sayıları Demir ve ark.nın^[34] (2017) çalışmasında belirttiği gibi doçentlik için yayın kriterinin getirilmesinin, bu aşamada yayın yapma motivasyonunun artmasına neden olduğunu desteklemektedir.

Bununla birlikte Türkiye'de hemşirelik öğretim elemanlarının ve lisansüstü eğitim kontenjanlarının artmasına rağmen yayınlanan araştırma sayısının istenen oranda olmadığı belirtilmektedir. Yapılan çalışmalarda hemşirelikte araştırma yapabilmenin önündeki engeller olarak araştırmalar için finansal desteğin olmaması /az olması, ders yüklerinin fazla olması ve öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısındaki artış, yeterli araştırma olanaklarının bulunmaması, araştırma konusunda bilgi ve beceri eksikliği, kişilerin ve kurumların ihtiyaçları arasında uyumsuzluk olması belirtilmektedir.^[14,18,26] Alzahrani^[18] (2011) yaptıkları çalışmada her yaş grubundaki katılımcılar arasında yayın sayısının en fazla 1-3 ve 4-8 olduğunu bulmuşlardır. En yüksek yayın sayısı doçentlere aittir (4-8 yayın arası). Darawad ve ark.^[19] (2018) yaptıkları çalışmada hemşi-

relik fakültesindeki öğretim elemanların yayın ortalamasının 3.39 ± 5.51 olduğu belirtilmiştir.

Bu çalışmada öğretim elemanlarının lisansüstü programlarda görev alma durumları incelendiğinde öğretim üyesi kadrosunda olup bu programlarda görev almadığını belirtenlerin oranı %24'dür. Bu durumun ayrıca incelenmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Yüksek lisans ve doktora programı açılması için gereken şartlar bazı üniversitelerde karşılanamamaktadır. Türkiye'de YÖK, lisans ve yüksek lisans programı açmak için üç, doktora programı açmak için de altı öğretim üyesi şartını getirmiştir.^[42] Özellikle ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği doktora programı açabilmek için gerekli şartı karşılayabilecek okul sayısı ülkemiz şartlarında oldukça sınırlıdır. Öğretim üyelerinin bu programlarda görev almamasının nedeni lisansüstü program olmayan okullarda çalışıyor olmalarından kaynaklanıyor olabilir.

Sonuç ve Öneriler

Psikiyatri hemşireliği kadrolarının nicelik ve nitelik açısından geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Artan öğrenci sayıları ve uygulamalı bir bilim olması düşünüldüğünde mevcut sayılar ile eğitim ihtiyaçlarının karşılanamayacağı ve bilimsel çalışmalar konusunda güçlenemeyeceği değerlendirilmektedir. Nitelikli eğitim ve bilimsel gelişme için öğrenci/öğretim elemanı oranlarının uluslararası standartlara ulaşmasını sağlayacak stratejik planlamalar yapılmalıdır. Akademik kadrolardaki araştırma ve bilimsel görünürlük açısından engelleri inceleyen daha fazla çalışma yapılmalıdır. Öğretim üyelerinin çalışma yıllarının yüksek oluşu değerlendirildiğinde, öğretim üyesi kapasitesinde açıkların oluşmaması için öncelikli alan olarak kalmasının önemli olduğu değerlendirilmiştir.

Ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği alanının isimlendirilmesinde standartlaşmaya gidilmesi veri güvenliği açısından önemlidir. Ayrıca Tuna'nın^[30] (2015) belirttiği gibi hemşirelik alanlarının ana bilim dalı yapısında gelişmesine yönelik tedbirler alınması ve lisansüstü eğitimlerin bu nitelikleri karşılayan üniversitelerde verilmesinin sağlanması geleceğin şekillendirilmesinde önemlidir.

Bu çalışmada devlet veya vakıf üniversitesi olarak ayrıma gidilmemiş ya da üniversitelere göre sayıların listelenmesi amaçlanmamıştır. Bununla birlikte, katılımcıların 10'u profesör; 30'u doçent; 55'i doktor öğretim üyesi, 26'sı öğretim ve 56'sı araştırma görevlisidir. YÖK (Ocak 2019) verilerine göre devlete bağlı hemşirelik veya sağlık bilimleri fakültelerinde ruh sağlığı ve/veya psikiyatri hemşireliği anabilim dallarında görev yapmakta olan akademik kadroların her basamağını temsil edecek sayıda katılımcı ile araştırma verilerinin elde edildiği söylenebilir. Bu da çalışmanın güçlü yönüdür.

Çıkar çatışması: Bildirilmemiştir.

Hakem değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazarlık katkıları: Konsept – F.O., S.Y., N.E.B., Ö.S., N.D.; Dizayn – F.O., N.E.B., S.Y., Ö.S., N.D.; Denetim – F.O., S.Y., N.E.B., Ö.S., N.D.; Materyal – F.O., S.Y., N.E.B., Ö.S., N.D.; Veri toplama veya işleme – F.O.,

S.Y., N.E.B., Ö.S., N.D.; Analiz ve yorumlama – F.O., Ö.S., N.E.B., S.Y., N.D.; Literatür arama – F.O., S.Y., N.E.B., Ö.S., N.D.; Yazan – F.O., S.Y., N.E.B., Ö.S., N.D.; Kritik revizyon – F.O., S.Y., N.E.B., Ö.S., N.D.

Kaynaklar

1. Ergol S. Nursing education in higher education in Turkey. *Journal of Higher Education and Science* 2011;1:152–5.
2. Higher Education Institution Information Management System. Higher Education in Turkey. Retrieved March 9, 2019, from <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2019/higher-education-system-2019/index.html>.
3. Higher Education Institution. Undergraduate Education in Nursing. Retrieved January 28, 2019, from <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2017/hemsirelik-lisans-egitimi-calistayi/index.html#page/14>.
4. TC Ministry of Health. Ministry of Health National Mental Health Action Plan (2011-2023). Retrieved March 07, 2019, from http://www.istanbul saglik.gov.tr/w/sb/halk sag/belge/mevzuat/ulusal_ruh_saglik_eylem_plan.pdf.
5. YÖK. Higher Education Institution License Atlas (2016). Retrieved February 09, 2019, from <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-anasayfa.php>
6. Ozbas D, Buzlu S. Psychiatric nursing from past to present day. *Florence Nightingale Journal of Nursing* 2011;19:187–93.
7. Kane CF. The 2014 Scope and Standards of Practice for Psychiatric Mental Health Nursing: Key Updates. *Online J Issues Nurs* 2015;20:1.
8. Varcarolis EM. Essentials of psychiatric mental health nursing: A communication approach to evidence-based care. 3rd ed. USA: Elsevier Inc; 2017.
9. Halter MJ. Varcarolis' foundations of psychiatric mental health nursing: A clinical approach. 7th ed. USA: Elsevier Inc; 2014.
10. Nursing Law (No: 6283) and Nursing Regulation (No:27515) 2010. Retrieved March 07, 2019, from <http://www.turkhemsirelerderneği.org.tr/tr/yasa-ve-yonetmelikler.aspx>.
11. Karakutuk K, Tunc B, Ozdem G, Bulbul T. Academic personnel profile of educational faculties. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları; 2008.
12. Ozturk Donmez R. Türkiye'de Hemşirelik Yüksekokullarında Araştırma Görevlisi Profili. *DEUHYO ED* 2013;6:51–61.
13. Terakye G, Oflaz F. A historical overview of psychiatric mental health nursing in Turkey. *International Journal of Mental Health* 2007;36:73–83.
14. Ozungor S, Duru E. Relationship of instructor and course characteristics to students evaluations. *Hacettepe University Journal of Education* 2014;29:175–88.
15. Cilsalar H, Cihan Gungor H. Erciyes University Faculty Members Profile. 21st National Congress of Educational Sciences. İstanbul: 2012.
16. Koksall H. Trakya Üniversitesi Öğretim Üyelerinin Yabancı Dil Seviyeleri ile Yabancı Dil Kullanım Amaçları Arasındaki İlişki. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2016;18:101–15.
17. Tortumluoglu G, Ozyazicioglu N. Akademisyenlerin Araştırma Yaparken ve Yayınlatırken Karşılaştıkları Güçlükler Ve Bunun Üzerinde Doktora Eğitiminin Etkisi. *Journal of Human Sciences* 2004;1:1–11.
18. Alzahrani JA. Overcoming barriers to improve research productivity in Saudi Arabia. *International Journal of Business*

- and Social Science 2011;2:50–7.
19. Darawad MW, Alhussami M, Abu Sa'aleek M, Al Ateeq E, Samarkandi OA, Al-Anati A. Nursing faculty members' attitudes and perceived barriers toward conducting scientific research: A descriptive study from Saudi Arabia. *International Journal of Caring Sciences* 2018;11:1192–203.
 20. Yildirim S, Cam O. An analysis of the nurse academic's attitude towards work life. *Journal of Psychiatric Nursing* 2011;2:1–8.
 21. Altuntaş S. Factors affecting the job satisfaction levels and quit intentions of academic nurses. *Nurse Educ Today* 2014;34:513–9.
 22. Hotamışlı M, Agca V. Change of job satisfaction levels of the university teaching-academic staff in accordance with demographic characteristics: A comparative research on the public and foundation universities in Turkey. *Social Sciences Research Journal* 2010;1:95–118.
 23. Kocoglu CM. Measurement of academic staff job satisfaction level. *Social Sciences Research Journal* 2015;12:95–118.
 24. Karaman F, Altunoglu AE. The factors affecting job satisfaction level of public universities' academics. *Management and Economics* 2007;14:109–20.
 25. Yilmaz A, Yazgan EO, Dur B, Salman F, Demir A. Publishing status of postgraduate dissertation in nursing: Bibliometric study (1977-2016). *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi* 2017;19:33–44.
 26. Ozsoy S, Yildirim JG, Kalkim A, Muslu L, Yildirim N. Critically investigation of postgraduate nursing dissertations about occupational health nursing in Turkey. *Journal of Ege University Faculty of Nursing* 2012;28:65–84.
 27. Tel H, Sabanciogullari S. Psikiyatri Hemşireliği Doktora Tezlerinin Özellikleri. *DEUHYO ED* 2014;7:178–85.
 28. Gormus A. Sağlık sistemindeki neoliberal dönüşümün sağlık İnsan gücü üzerindeki etkileri. (Yayınlanmamış doktora tezi) İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; 2011.
 29. Avcı K, Agaoglu S. Planning of Health human Resources in Turkey. *Performance and Quality in Health Journal* 2014;7:83–94.
 30. Tuna R. Distribution of nursing students and teaching staff in nursing higher educational Institutions in Turkey. *Journal of Health and Nursing Management* 2015;2:94–9.
 31. Ozkan S, Uydaci M. Workload-based medical specialist planning in public hospitals: The case of Kocaeli. *Amme Administration Journal* 2016;49:147–74.
 32. Ozturk R. Türkiye'de hemşirelik yüksekokulu araştırma görevlisi profili. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi] İzmir: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2007.
 33. Kocak YC, Ozturk Can H, Yucel U, Demireloz Akyuz M, Ceber Turfan E. Academic and physical profile of midwifery department in Turkey. *HSP* 2017;4:88–97.
 34. Demir E, Guloglu Demir C, Ozdemir MC. Faculty members' views on academic promotion and appointment process. *Journal of Higher Education and Science* 2017;7:12–23.
 35. World Health Organization. The Global Strategic Directions for Strengthening Nursing and Midwifery. Retrieved February 23, 2019, from https://www.who.int/hrh/nursing_midwifery/global-strategy-midwifery-2016-2020/en/.
 36. World Health Organization. Global standards for the initial education of professional nurses and midwives. Retrieved February 13, 2019, from https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44100/WHO_HRH_HPN_08.6_eng.pdf;jsessionid=041452894E5CAA5B86A1418707EFA8E0?sequence=1.
 37. Kocaman G, Arslan Yurumezoglu H. Situation analysis of nursing education in Turkey: Nursing education with numbers (1996-2015). *Journal of Higher Education and Science* 2015;5:255–62.
 38. Ozkutuk N, Orgun F, Akçakoca B. General situation report about the higher education institutes providing nursing education in Turkey. *Journal of Higher Education* 2018;8:150–7.
 39. Legislation Information System. Regulation on the determination of minimum training conditions for doctorate, nursing, midwifery, dentistry, veterinary, pharmacy and architecture training programs. Regulatory Information System. Retrieved March 11, 2019, from <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.11949&MevzuatIlski=0&sourceXmlSearch=>.
 40. Higher Education Institute, National core curriculum programs. National core education program for nursing. Retrieved March 14, 2019, from https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/ULusal-cekirdek-egitimi-programlari/hemshirelik_cekirdek_egitim_programi.pdf
 41. Kuzu Kurban N, Ulusoy MF. Profile of scientific articles published in journals included in international citation indexes belonging to academics having PhD degree in nursing. *Journal of Research and Development in Nursing* 2008;3:15–25.
 42. Higher Education Institute. Doctorate Program Opening Criteria. Retrieved March 11, 2019, from <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/doktora-programi-acma-olcutleri>.
-
- * 5. Uluslararası 9. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi (20–23 Kasım 2018, Antalya) (Sözlü bildiri olarak sunulmuştur).